

Већу Интердисциплинарних студија
Универзитет уметности у Београду
Косанчићев венац 29
11000 Београд

Београд, 18.09.2023.

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта **„СВЕТЛОСТ, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама“**

Веће интердисциплинарних докторских студија Универзитета уметности у Београду, на седници одржаној 16. марта 2023. године, донело је одлуку о образовању комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „СВЕТЛОСТ, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама“ Тијане Гогић, студента докторског студијског програма Дигитална уметност Интердисциплинарних студија Универзитета уметности у Београду.

На основу увида у реализован уметнички део пројекта и поднети писани материјал, комисија у саставу:

др ум. Јулијана Протић, ванр. проф, Факултет примењених уметности, УУ, ментор
мр Растко Ђирић, ред. проф. у пензији, Факултет примењених уметности, УУ, коментор
Александар Костић, ред. проф, Факултет драмских уметности, УУ
др ум. Александра Јованић, доцент, Факултет ликовних уметности, УУ
др ум. Бојан Оташевић, ред. проф, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у
Крагујевцу

закључила је да кандидат може да приступи одбрани докторског уметничког пројекта.

Саставни део овог Извештаја је и Оцена извештаја о провери оригиналности добијен из Универзитетске библиотеке ”Светозар Марковић” у Београду.

Биографија кандидата

Тијана Гогих је рођена у Аранђеловцу 1990. године. Завршила је основне студије 2014, и мастер студије 2015. године на Филолошко-уметничком факултету, Универзитета у Крагујевцу, у класи професора Горана Ракића, на одсеку Зидно сликарство. Од 2010. године до данас реализовала је пет самосталних изложби и учествовала је на преко тридесет колективних изложби.

Активно је ангажована на пољима излагачке и издавачке делатности од 2017. године, од када је запослена у *APTE галерији Београд*. Циљ делатности *APTE галерије* је успостављање везе између јавног и приватног културног наслеђа кроз организацију изложби и издавање публикација о стваралаштву уметника, као и о феноменима у историји уметности са простора Србије и бивше Југославије. Тијана Гогих је учествовала у организацији великог броја значајних изложби, које су реализоване самостално од стране *APTE галерије*, у пет галеријских простора у Београду, као и у сарадњи са Музејем града Београда, Музејем савремене уметности Београд и Фондацијом *Q Contemporary* са матичним седиштем у Хонг Конгу.

Тијана Гогих је управник *Фондације БОРА ИЉОВСКИ* и члан *Фондације МИРА БРТКА* из Београда, које имају за циљ очување и континуирану валоризацију стваралаштва уметника Мира Бртке и Боре Иљовског, у регионалном и интернационалном контексту. Селектор је ликовног програма међународне Смотре уметности *Мермер и звуци* од 2020. године, чији програм се традиционално реализује у Аранђеловцу од 1965. године.

Детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат „Светлост, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама” је амбијентална поставка која се састоји од девет дигиталних анимираних секвенци, праћених звучним одговором. Представља амбијентално приказивање серије дигиталних слика транспонованих у дигиталне целине, као секвенце анимације светлости на статичним призорима. Односи се на истраживање, текстуално образложење и јавну презентацију уметничког рада – практичног дела пројекта и повезује различите уметничке дисциплине. Тема пројекта „Светлост” је утицај светлости на визуелну перцепцију призора.

Обједињује (дигиталну) статичну слику, покрет и време, па је интердисциплинарни приступ неодвојив од њене реализације. У раду је приказана условљеност визуелне перцепције светлошћу и у случају аутора (дигиталних) слика и у случају реципијента. Тематски оквир пројекта је појавност реалног призора, који се различито визуелно перципира у односу на порекло (природно, вештачко), врсту (усмерено, дифузно) и интензитет осветљења, као и компарација перцептивних разлика појавности статичног призора које се генеришу услед промене положаја и карактеристика светлосног извора током одређеног времена. Постојање светлости омогућује, а одсуство светлости онемогућује визуелну перцепцију. Промене положаја и карактеристика светлости током времена приказују се постепеном редукијом визуелног садржаја, од препознатљивих форми до два екстремна стања: потпуно беле и потпуно црне површине, које симболизују присуство светлости максималног интензитета и њено потпуно одсуство. Визуелни аспект рада је садржајно повезан са мотивом (који је и дефинисао поетички део пројекта у контексту значаја који има у историји уметности, као и на основу својих својих формалних одлика), односно жанром мртве природе. Овај жанр је изабран због статичности елемената које предочава, док су мртве природе у самом раду инспирисане делима Пола Сезана (Paul Cezanne), Ђорџа Морандија (Giorgio Morandi), Пабла Пикаса (Pablo Picasso), Хуана Гриса (Juan Gris), Пита Мондријана (Piet Mondrian), Недељка Гвозденовића и Љубице Цуце Сокић.

Идеја пројекта је реализована је на кохерентан начин у више уметничких медија, а мотив и сликарски жанр мртве природе се показао као инспиративан за размишљање о односу између старијих/класичних медија (сликарство, па и фотографија) и медија новијег датума (дигитално сликање, анимација).

Изложбена поставка је реализована, у форми изложбе, у „Арте Галерији“ у Београду, маја 2023. године. Састојала од дигиталне инсталације, екрана постављених на зидове галерије на којима се приказују дигиталне анимиране секвенце, као и од изложених сликарских радова (полиптиха). Док виртуелни извор светлости осветљава једну анимирану секвенцу, остале су затамњене. Посетилац изложбе мора да прати кретање извора светлости да би могао да види садржај анимираних секвенци, док су сликарски радови, осветљени посебним извором светлости, стално видљиви, чиме је истакнута разлика између материјалног, тј. физички утемељеног и дигиталног садржаја. Тиме је истовремено потенциран интердисциплинарни карактер целог пројекта и сви аспекти његовог садржаја.

Циљ пројекта „Светлост” је да се кроз форму дигиталне анимиране секвенце представи допринос технологије анимације у приказивању серије статичних слика, јер се на тај начин најбоље реализује концепт пројекта – ликовна интерпретација перцептивних разлика у доживљају статичног призора, услед промене положаја и карактера осветљења у одређеном временском интервалу.

- **Писани део пројекта**

Писани део докторског пројекта даје детаљан увид у појмовно-теоријске аспекте истраживања и анализе – концептуално, теоријски, методолошки и техничко-технолошки, који су у вези са предложеном темом, као и у постигнуте резултате истраживања. Такође се детаљно образлаже процес реализације практичног, уметничког дела пројекта. Подељен је на четири поглавља: Увод, Поетички и теоријски оквир (са методолошким разматрањима), Опис и анализа практичног рада и Закључна разматрања, у оквиру којих су издвојена потпоглавља, укључујући и Биографију, Литературу, Вебографију и Сlikовне прилоге.

Уметничко-истраживачки рад је одређен промишљањем о феномену мртве природе и транспоновању класичних сликарских техника у дигиталне. Укључује и поставља у међусобни однос медије сликарства, дигиталне фотографије и дигиталне анимације. Базира се на визуелном, аспектима опажајног и доживљеног и постављен је тако да се избегну све актуелне тематске асоцијације (културне, социјалне, политичке, итд), осим оних које неизбежно проистичу из природе самог мотива. У писаном делу докторског пројекта спроведено је истраживање у областима историје и теорије уметности анализом истакнутих уметничких поетика и конкретних радова у оквиру историје жанра мртве природе. Истражени су теоријски текстови оз области феноменологије перцепције – текстови Мориса Мерло-Понтија, као и из области визуелних и студија културе / филозофије визуелног представљања – текстови Нормана Брајсона и Леона Којена. Наведени су примери, уметничке поетике које за мотив имају појавне карактеристике самог медија, а које су утицали на позиционирање рада у област дигиталне уметности уопште, дигиталне анимације и дигиталне инсталације, као што су Наташа Теофиловић, Криста Зомерер и Лоран Мињоно (Christa Sommerer & Laurent Mignonneau), Вирцил Видрих (Virgil Widrich), Џејмс Тарел (James Turrell), Валтер Рутман (Walter Ruttmann)...

Теоријско и практично истраживање и рад на докторском уметничком пројекту „Светлост” се методолошки одвијао симултано, применом метода контекстуализације, историјске и

теоријско-аналитичке методе, класификације, компарације, редукције и синтезе/сублимације. Контекстуализација теме се уобличила у односу на уметничку праксу докторандкиње, кроз реализацију појединачних радова или пројектних целина, током практичне уметничке активности. Детаљно су анализана својства и историјски значај мртве природе која су референтна за пројекат. Анализиране су слике са мотивима мртве природе из историје уметности и установљен је контраст са аутореференцијалним стваралаштвом које се формирало у оквиру тог жанра. Као контраст наведеним, врло раскошним и формално елаборираним мртвим природама, истакнуте су аутореференцијалне мртве природе које се реферишу на сопствену формалну структуру и садрже елемент формалне редукције. Емпиријском методом, присутном у свакој фази реализације уметничког рада, кроз дефиницију тематског оквира личних уметничких интересовања, обједињени су елементи слике, покрета и времена, у сврху најбоље репрезентације теме. Методом редукције дефинисана је финална структура рада, број композиционих елемената призора и начин презентације теме. Методом синтезе сублимирани су резултати истраживања обједињени у оквиру дигиталне уметности и дигиталне технологије, као идеалне платформе да се у међусобни однос доведу аспект слике, покрета и времена, кроз финалну форму презентације дефинисану пројектом.

- **Практични део пројекта**

Окосница ликовног садржаја пројекта су мотиви девет различитих композиција мртвих природа. Светлост, односно утицај светлости на мотиве слика, је дефинисала ликовни садржај, презентацију и рецепцију рада.

Радам је дефинисана виртуелна светлост која мења положај и карактеристике током времена, и те промене се приказују постепеном редукцијом (апстраховањем) визуелног садржаја, од препознатљивих форми до два екстремна стања – потпуно беле и потпуно црне површине, које симболизују присуство светлости максималног интензитета и њено потпуно одсуство, материјализујући апсолутну условљеност визуелне перцепције светлосту.

Статичну платформу за динамичку ликовну интерпретацију перцептивних разлика, визуелизације покрета и перзистенције вида, у односу на промену услова осветљења представља уљана слика. Она има своје ликовне вредности, настале као резултат одређеног осветљења, али неусмереног, дифузног, са циљем да се максимално редукују осветљења и

осенчености на перципираној мртвој природи, тако да положај извора осветљења није уочљив, већ само елементи композиције мртве природе. Дигиталне фотографије су мапирањем динамичких промена на статичним поставкама мртвих природа, квалитативни предлог за израду слика. Дигитална фотографија омогућила је жељено концептуално и естетичко обликовање садржаја. Анимација је повезала визуелне промене које се генеришу променом положаја и карактеристика осветљења у континуални симулациони догађај.

Мртва природа на (дигиталним) сликама је статични мотив, а моделовање мотива светлошћу је ликовни догађај. Ликовни садржај анимација приказује девет положаја извора светлости и међуфазе преласка извора светлости у следећи положај. Иницирање догађаја на дигиталној анимираној секвенци је покретање извора светлости, односно активирање екрана пројекције. Извор светлости се креће линеарно довољно дуго тако да се то кретање перципира као модел и одступање од модела кретања које ће уследити постаје уочљивије. Елементи мртвих природа су смишљено постављени тако да без промене положаја светлосног извора и визуелног мапирања резултата тог кретања нису доступне потпуне информације о стварном изгледу и тродимензионалности тих елемената. Светлосни извор није видљив у кадру слика; променљив однос осветљених и осенчених површина којима се описују мотиви мртвих природа је метонимија за кретање извора светлости. Представљени визуелни садржај је редукован, геометризован и апстрахован променом својстава осветљења. У презентацију је уведен и звук који, при посматрању садржаја, доприноси целокупној атмосфери медитативне контемплације.

Оцена остварених резултата

Докторски уметнички пројекат „Светлост” проблематизује и истиче потенцијал корелације класичних и дигиталних медија, мануелне и софтверске креативне обраде података у контексту употребе различитих технологија статичне и покретне слике (фотографија, сликарство, анимација), током израде уметничког рада.

Креативни потенцијал пројекта је остварен повезивањем различитих композиција мртвих природа у континуирани ликовни догађај анимацијом светлосног извора у односу на унапред планирану амбијенталну поставку. Такође, очитује се у постојању неограниченог

броја начина кретања виртуелног извора светлости по пољу дигиталне анимиране секвенце и приказивања садржаја које такво светло моделује.

Истраживање, спроведено кроз теоријски и практични рад, поставља и разрешава проблемско питање на који начин је могуће успешно изоловати наративни аспект из садржаја који има одређену референтну структуру. Изабрани мотив мртве природе је изабран као погодан пример за овакву анализу.

Методолошки допринос пројекта је у презентацији преклапања, места сусрета аналогног и дигиталног света.

Критички осврт референата

Потенцијал докторског уметничког пројекта „Светлост“ огледа се у могућностима интерпретације садржаја на основу промена одлика виртуелног осветљења и услова перцепције и у могућностима довођења у однос садржаја дигиталних анимираних секвенци постављањем различитих композиција дигиталних инсталација и садржаја звучне композиције. Суштина пројекта је у мануелној обради и контроли дигиталног садржаја. Сликаство у пројекту има улогу естетичке формулације, а не доминантне технологије. Циљ пројекта „Светлост“ нису ни симулација реалног догађаја ни реплика појавног простора у дигиталном простору софтвера, већ ликовна интерпретација реалне ситуације (мртве природе) која кроз дводимензионалну слику, сликарство и анимацију, геометризацију и апстракцију, постаје самостални (аутореференцијални) ликовни мотив. Визуелне промене које следе једна другу током трајања дигиталне анимиране секвенце су ликовни догађај по себи, чиме је истакнута веза статичне и покретне слике и улоге појединачне слике и низа појединачних слика у контексту технологије анимације. Остварујући концепт потпуног свођења визуелних елемената на бело или црно, светло или таму, укључено или искључено, пројекат „Светлост“ је својим бинарним карактером близак појму бит из теорије информација и технологије дигиталне уметности (0 или 1) – постојање светлости омогућује, а њено одсуство онемогућује визуелну перцепцију.

Докторски уметнички пројекат „Светлост“ укључује и поставља у међусобни однос медије сликарства, дигиталне фотографије и дигиталне анимације и као најзначајнија средства истих – покретне слике, боју, покрет и време. Овим радом Тијана Гогић је успоставила

дијалог између визуелне поетске традиције и савремене дигиталне технологије. Мртву природу, у историји уметности третирану као простор без људи/обездуховљени простор, на сугестиван начин је преобликовала, у амбијенту галерије, у сакрални простор пун медитативних конотација и асоцијативних значења. Кретање светлости у дигиталним секвенцама – континуално трајање, успоравање, нестајање, поновно појављивање..., је афирмисала као чин дајући овом појму онтолошку димензију, односно транспонујући безвременост светлости у мистерију и естетску доживљеност.

Извршена је и провера оригиналности докторског пројекта „Светлост, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама” и утврђено подударње текста износи 2 %. Овај степен подударности последица је личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података.

Закључак комисије

Докторски уметнички пројекат „Светлост, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама“ је оригинално осмишљено и изведено дело из области дигиталне уметности. Тијана Гогић је интердисциплинарним приступом и методологијом истражила, анализирала, поставила у однос и употребила различите медије уметности. Теоријско истраживање, концепцијске и методолошке поставке уметничког пројекта је прегледно и јасно дефинисала и приказала њихову нераздвојиву повезаност са практичним радом, а креирање практичног дела рада је успешно и на високом уметничком нивоу реализовала и документовала у писаном делу пројекта. Тијана Гогић је кроз специфично тумачење резултата теоријских истраживања феномена ликовног изражавања у одређеном жанру (мртве природе) и утицаја дигиталне уметности и на медиј сликарства и обратно, створила инсталацију која указује на нове појаве у домену софтверско-технолошких могућности дигиталне уметности. Апстраховањем, у оквиру пројекта, елиминисала је фасцинирање могућностима технологијом, практично свдећи презентацију технолошких могућности рачунара и пројектора на стања укључено-искључено.

Резултати остварени у оквиру докторског уметничког пројекта приказују и потврђују капацитет Тијане Гогић за визуелно и дигитално стваралаштво високо квалитетног уметничког домета, добро познавање и иновативну употребу дигиталних изражајних

средстава и способност разумевања, тумачења и интерпретације сопствене уметничке поетике.

Имајући у виду све наведено, Комисија са задовољством предлаже Већу интердисциплинарних студија Универзитета уметности у Београду да кандидаткињи Тијани Гогих одобри одбрану докторског уметничког пројекта „Светлост, инсталација са дигиталним анимираним секвенцама“.

Комисија:

др ум. Јулијана Протић, ванр. проф, Факултет примењених уметности, УУ, ментор

мр Растко Ђирић, ред. проф. у пензији, Факултет примењених уметности, УУ, коментор

Александар Костић, ред. проф, Факултет драмских уметности, УУ

др ум. Александра Јованић, доцент, Факултет ликовних уметности, УУ

др ум. Бојан Оташевић, ред. проф, Филолошко-уметнички факултет, Универзитет у Крагујевцу